

Versie: 5 september 2024

Voorlopig Participatieverslag Visie Sociaal Domein Papendrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Samenvatting	4
3. Opbrengst.....	6
3.1 Maatschappelijke Vraagstukken	6
3.2 Trends en relevante ontwikkelingen	13
3.3 Sterke punten	13
3.4 Risico's/zorgen	14
3.5 Samenwerken voor de inwoner	16
3.6 Leidende principes	19
3.7 Gedachtes of aanbevelingen voor de visie zelf	20
3.8 Raakvlakken met andere vakgebieden/thema's	21
Bijlage Lijst geïnterviewden	23

1. Inleiding

Tussen half mei en half juli 2024 voerden we gesprekken met veel organisaties. Ook in de zomerperiode stonden er nog een aantal gepland. In al deze overleggen zijn we open het gesprek aangegaan met elke organisatie. Dit ging zowel om vrijwilligersorganisaties als professionele organisaties en ook om losse groepen vrijwilligers die elkaar hebben gevonden, maar geen rechtspersoonlijkheid hebben. Daarnaast voerden we gesprekken met collega's van de gemeente zelf, uit verschillende teams. Als we klaar zijn, zijn er naar verwachting 65 tot 70 gesprekken gevoerd.

Op basis van een aantal open vragen gaven we elke partner de ruimte om hun mening te geven over de vraagstukken in Papendrecht en de samenwerking met elkaar. Deze manier van participeren leverde veel waardering op. Partners voelden zich gehoord en waren blij dat we hier de tijd voor namen en niet in de gesprekken met onze eigen mening kwamen. Het argument hiervoor was logisch: onze mening vormt zich namelijk mede door al deze gesprekken. De visie zal uiteindelijk door de gemeenteraad worden vastgesteld. Het mooiste resultaat zal zijn dat deze visie dan ook gedragen wordt door al onze partners.

Kanttekeningen

Dit participatieverslag is nog niet compleet. Het is namelijk niet gelukt om met iedereen een gesprek te plannen voor of tijdens de zomervakantie. Een aantal gesprekken staan nog gepland. Vooral vanuit sport en onderwijs verwachten we nog extra participatie-opbrengsten. Dat betekent dat het verslag een voorlopige weergave is. Begin oktober werken we het verslag bij, zodat de definitieve versie een bijlage bij de visie wordt.

In het verslag komen verschillende woorden terug, die een goede definitie nodig hebben. Denk aan 'bestaanszekerheid' of 'sociale basis' of 'wijkgericht werken'. Tijdens de gesprekken met onze partners zijn we hier nog niet diep op ingegaan. Dat betekent dat het kan zijn dat deze woorden op verschillende niveaus gebruikt zijn tijdens de gesprekken.

Daarnaast is het belangrijk dat we ons ervan bewust zijn dat we meningen en ervaringen opgehaald hebben en niet altijd onderbouwde, aantoonbare feiten. Ook kunnen er (ogenschijnlijke) tegenstrijdigheden in het verslag staan, omdat niet iedereen overal hetzelfde over denkt.

In dit verslag noemen we het woord 'partner' veelvuldig. Hiermee bedoelen we alle externe organisaties die we hebben gesproken.

Leeswijzer

In dit verslag starten we met een samenvatting van de belangrijkste thema's die we hebben opgehaald. Om recht te doen aan zoveel mogelijk uitspraken die in de gesprekken gedaan zijn, volgt daarna een uitgebreidere weergave van de gesprekken. Dit hebben we ingedeeld in verschillende hoofdstukken. We starten met de maatschappelijke vraagstukken, inclusief suggesties en tips die gegeven zijn. Vervolgens noemen we de trends en ontwikkelingen op die langskwamen en vergeten we vooral niet om de sterke punten in Papendrecht te benoemen. Het hoofdstuk daarna focust zich op ideeën over samenwerking, gevolgd door mogelijke leidende principes/denkbeelden. We sluiten af met tips en gedachten over de visie zelf: wat moet daarin en wat zijn de raakvlakken met andere vakgebieden?

2. Samenvatting

Participatieproces

In de periode vanaf half mei tot en met september zijn/worden gesprekken gevoerd vanuit de gemeente met zowel partners als inwoners. Bij partners gaat het zowel om professionals als vrijwilligers, vanuit verschillende hoeken. Naast de geijkte sociaal domein-onderwerpen zoals zorg en ondersteuning, jeugd, bijstand, enzovoort, spraken we ook met partners vanuit sport, cultuur, wonen, onderwijs en gezondheidszorg.

De gesprekken zijn door de deelnemers ervaren als momenten waarop open gesproken kon worden over wat er volgens hen leefde in Papendrecht en wat er volgens hen nodig is. Partners spraken hun waardering uit over de gesprekken en zien graag dat de gemeente hier gevolg aan blijft geven.

Vraagstukken

De vraagstukken die veel genoemd worden zijn in willekeurige volgorde:

- Bestaansonzekerheid
- Jeugdproblematiek (komt veelal overeen met wat in de Routekaart Jeugd staat)
- Eenzaamheid/belang van ontmoeting bij voorkeur in de wijk
- Belang van Wijkgericht werken/opbouwwerk
- Het (deels) ontbreken van basisvaardigheden bij verschillende groepen inwoners (denk aan taal- en digivaardigheden, maar ook financiële, gezondheids-, sociale en institutionele vaardigheden).
- Het belang van een mensgerichte benadering (is er een grens aan zelfredzaamheid, we moeten onze inwoners echt zien en horen).
- Niet iedereen heeft gelijke kansen op een goede opleiding, een baan, mee kunnen doen, enzovoort.
- Gezondheidsvraagstukken (zoals overgewicht, weinig bewegen, vaped).
- Het vraagstuk hoe we zorgen dat iedereen weet welke activiteiten er zijn in Papendrecht en waar ondersteuning te vinden is.
- Bureaucratie, waar zowel inwoners als partners last van kunnen hebben (vraag om vertrouwen en het voorkomen van de risico-regelreflex).
- De rol van inwoners: wat kunnen ze voor elkaar doen?
- Belang van preventie en het stimuleren van sociale netwerken (sociale basis).
- Het wantrouwen dat bestaat richting de overheid en gelieerde instanties, waardoor minder snel om hulp wordt gevraagd.

Trends en ontwikkelingen

Tijdens de gesprekken benoemden de deelnemers ook verschillende trends die nu spelen. Dit gaat vooral om landelijke (of globale) trends, die ook in Papendrecht herkend worden. Denk hierbij aan zaken als polarisatie en individualisering, het wantrouwen richting de overheid, de vergrijzing, maar ook het feit dat de verschillen tussen verschillende bevolkingsgroepen steeds groter worden, dat het leven steeds duurder wordt en dat we op dit moment in een hele snelle, veranderende en complexe wereld leven.

Zorgen en risico's

De zorgen en risico's die deelnemers meegaven, zijn grofweg in drie categorieën te verdelen. Er zijn veel risico's die voortkomen uit de huidige arbeidsmarktproblematiek. Als tweede zijn er zorgen om inwoners die het lastig vinden om hulp te vinden of door schaamte of angst de hulp niet vragen. Tot slot is de afhankelijkheid van landelijke regelgeving of regionale besluitvorming genoemd, die lokaal niet altijd fijn inpasbaar is.

Samenwerking

Samenwerking is een groot thema in de gesprekken geweest. Zowel samenwerking intern binnen de gemeente als tussen gemeente en partners en partners onderling. De rode draad gaat over het belang van elkaar kennen, kennisdeling, belang van een goede relatie en de gemeente als verbinder. Ook de vraag hoe we kunnen voorkomen dat we te veel overleggen en juist vooral samen de goede dingen doen voor de inwoners, liefst boven organisatiebelang uitstijgend. Ook voor partners geldt (net als inwoners) dat het voor hen belangrijk is om gezien en gehoord te worden, erkend te worden en zich betrokken te voelen. Vertrouwen is ook hier een sleutelwoord.

Sterke punten

Naast ideeën over wat we beter of anders kunnen doen, hoorden we ook veel positieve signalen. Veel inwoners zijn blij om in Papendrecht te wonen, er is een rijk verenigingsleven en veel te doen. Er lopen goede initiatieven en projecten in onze gemeente en partners voelen zich door de gemeente goed betrokken.

Leidende principes

Hoe kijken we naar de wereld om ons heen en naar onze rol? Verschillende denkbeelden die zouden kunnen leiden tot 'leidende principes' zijn gedeeld. Deze gaan over eigen verantwoordelijkheid van inwoners aan de ene kant en de grens van zelfredzaamheid aan de andere kant. Maar ook over flexibiliteit, ongelijk investeren in ongelijke situaties, uitgaan van vertrouwen en het belang van uitstijgen boven het organisatiebelang.

De Visie Sociaal Domein

Op verschillende niveaus gaven deelnemers ideeën en tips mee voor de visie. Eén van de belangrijkste rode draden die daaruit komt is dat de visie een basis moet bieden voor het maken van keuzes. Als gemeente moeten we helder krijgen waar we voor staan, wat onze rol is en wat we van anderen verwachten (zowel partners als inwoners), zodat we vanuit deze visie kunnen sturen, regievoeren en faciliteren waar nodig. Tot slot wordt uit alle gesprekken duidelijk dat de fysieke omgeving en wat daar gebeurt vrijwel altijd een sociale impact heeft en dat er dus veel raakvlakken zijn tussen sociale en fysieke vakgebieden.

3. Opbrengst

3.1 Maatschappelijke Vraagstukken

In alle gesprekken is gesproken over waar inwoners tegen aan lopen in Papendrecht. Naast ook veel sterke punten, zijn ook zorgen en suggesties meegegeven om inzicht te geven in wat er speelt in Papendrecht en wat we ermee zouden kunnen of zouden moeten doen.

Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid en dan vooral armoede en schulden, zijn heel vaak genoemd als thema's waar we ons op moeten focussen. Daarbij is aangeraden om selectief te investeren en 'eropaf' te gaan.

Financiën waaronder armoede en schulden

Geldproblemen spelen zowel bij jonge als oudere mensen. Specifiek zijn er zorgen ten aanzien van gezinnen als straks de Kinderopvangtoeslag wordt bevroren¹: niet iedereen kan dat zelf financieel opvangen. Daarnaast krijgen we het advies om aandacht te hebben voor ondernemers het financieel lastiger hebben. Zo komen bijv. ZZP'ers, maar ook mensen met een eigen woning, niet in aanmerking voor kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen.

Daarnaast is aangegeven **dat sport en cultuur niet voor iedereen betaalbaar** is. Aandachtspunt is dat het budget van St. Leergeld onvoldoende is om zowel een laptop te bekostigen als om het kind lid te laten zijn van een sport- of cultuurvereniging in datzelfde jaar. Daarnaast kan een minderjarige asielzoeker geen beroep doen op dit of een ander fonds om bijvoorbeeld te sporten.

Vaak zijn er onderliggende hulpvragen als er financiële problemen zijn. Wees daar alert op en kaart deze aan.

Het is belangrijk om in te zetten op het voorkomen van schulden: bewustwording, voorlichting (vooral aan 16-/17-jarigen) en opvoeding zijn daarbij belangrijk.

Huisvesting

Er is een tekort aan woningen voor bijvoorbeeld mensen die gaan scheiden, statushouders en voor dak- en thuislozen. **Bouw voor verschillende doelgroepen.** Wees ervan bewust dat sommigen tussen wal en het schip vallen qua inkomen. Een te hoog inkomen voor sociale huur en te weinig inkomen voor een hypotheek.

In de sociale huurwoningen komen steeds meer kwetsbare inwoners te wonen. Dit kan voor spanningen zorgen en kan het evenwicht in een wijk verstoren.

Basisvaardigheden

Het niet beschikken over goede basisvaardigheden leidt tot kansenongelijkheid en kan de bestaanszekerheid aantasten. Laaggeletterdheid en het ontbreken van voldoende digitale vaardigheden beïnvloedt de gezondheidsvaardigheden.

Taalvaardigheden en digivaardigheden

Bij taalachterstand is er vaak schaamte en stress om om hulp te vragen. Om te bedenken hoe we laaggeletterden en inwoners die geen of te weinig digivaardigheden kunnen bereiken, moeten we met elkaar het gesprek voeren. Misschien bereiken via sleutelfiguren?

¹ Het tarief voor de kinderopvang stijgt, maar het maximale bedrag op basis waarvan je kinderopvangtoeslag wordt berekend, wordt bevroren en blijft dus gelijk.

Zwemmen

Het niet beheersen van zwemvaardigheden brengt risico's met zich mee en kan 'het meedoen' beperken. Het zou goed zijn als iedereen die dat wil, kan leren zwemmen.

Ontmoeting en het tegengaan van eenzaamheid

Sommige inwoners zitten in een sociaal isolement. Er zijn weinig ruimtes voor ontmoeting. De Spil wordt niet gezien als buurthuis. Het staat niet in de juiste wijk. Als het gaat om 'Bij Bosshardt' hebben sommige inwoners het beeld dat dit alleen voor daklozen en christelijke mensen is. Bij het Odensehuis komen ook inwoners die graag willen deelnemen, maar die geen geheugenproblemen hebben. Het zou mooi zijn als er een soort Odensehuis is voor deze mensen. Kijkend naar de locatie van het jongerenwerk wordt gezegd dat deze niet in de juiste wijk staat.

Nieuwe inwoners hebben moeite met het opbouwen van een nieuw netwerk. Kijkend naar de doelgroep (minderjarige) asielzoekers dan ziet COA graag al zoveel mogelijk contact tussen deze doelgroep en de andere inwoners, omdat dit de kloof kan verkleinen en het de integratie bespoedigt.

Vele gesprekspartners gaven aan dat het belangrijk is om **ontmoeting te stimuleren, zodat inwoners elkaar kennen, het laagdrempeliger is om elkaar te helpen en om eenzaamheid tegen te gaan**. Dit gaat om het **creëren en ondersteunen van de sociale basis**. Er zijn ook inwoners die behoefte hebben aan meer sociale activiteiten in de buurt, en sommige van hen zouden daar zelf ook wat voor willen doen. Daarom is het belangrijk dat er activiteiten en initiatieven ten behoeve van ontmoeting worden gefaciliteerd en dat er een gevoel van betrokkenheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid ontstaat onder inwoners.

Iemand geeft aan 'er moet een sociaal veilige plek zijn om binnen te lopen'. Een ander heeft het over één wijkcentrum met allerlei activiteiten voor jong en oud. Het vaakst horen we dat er in meerdere wijken activiteiten moeten zijn die bijdragen aan ontmoeting. Belangrijk is in ieder geval dat men elkaar laagdrempelig via activiteiten kan ontmoeten. Met daarbij de oproep om dit ook buiten de reguliere werktijden mogelijk te maken. Het werkt het best als mensen een gezamenlijk belang/gevoel/behoefte hebben, dat bindt mensen.

We krijgen het advies om een vrijwilliger en/of professional het gesprek aan te laten gaan met een bezoeker van ontmoetingsactiviteiten. Dit om op zoek te gaan naar mogelijke oorzaken en structurele oplossingen (het wekelijkse koffiedrinken is mooi, maar niet een structurele oplossing tegen eenzaamheid). Vrijwilligers/professionals moeten kunnen doorverwijzen naar een organisatie als iemand behoefte heeft aan meer ontmoeting en dat er gewerkt kan worden aan sociale netwerkversterking.

Wijkgericht werken

We hebben veel aanbevelingen gekregen om meer wijkgericht te gaan werken. Velen wensen organisaties nabij (daarbij worden vooral de gemeente en Sterk Papendrecht genoemd), een aanspreekpunt in de wijk en dat er sleutelfiguren (bijv. de wijkagent) in de wijk zijn. Dit om de **afstand tot de doelgroep te verkleinen en signalen op te halen**. Wel is aangegeven dat 'Sterk in de wijk' niet goed van de grond komt. Maar mogelijk is dit op te lossen met meer communicatie over het bestaan ervan en door er activiteiten aan te koppelen. Het is wel goed als er plekken in wijken zijn waar gesprekken gevoerd kunnen worden zonder dat daar het label 'Sterk Papendrecht' boven hangt. Sterk Papendrecht kan (als verlengde arm van de gemeente) zorgen voor een drempel. Sommigen willen daar niet mee in contact komen, bijv. uit angst of schaamte.

Ook wordt aangeraden om **meer te investeren in opbouwwerk/buurtwerk**. Concreet geeft iemand aan dat 'wijkgebonden sporten en bewegen een positieve impact heeft op deelname en op de sociale contacten in de wijk' (dus een goede ervaring op basis van wat al gebeurt). Ook wordt een gezamenlijke huiskamer per wijk genoemd voor ontmoeting en verbinding. Mogelijk kunnen op termijn leegstaande leslokalen (als gevolg van minder leerlingen) ingezet worden voor wijkactiviteiten.

Daarnaast is het volgende aangegeven:

- Het zou goed zijn als het lokaal team van Sterk Papendrecht vaker buiten kantoor zou werken. Vanuit laagdrempelig toegankelijk zijn zou het mooi zijn als de sociaal raadsliden en schuldhulpmaatjes locaties in de wijken hebben.
- Breng Sterk Papendrecht, Puur Papendrecht en Actief in de wijk bij elkaar.
- Zorg voor een locatie jongerenwerk in Kraaihoek.
- Het zou mooi zijn als er een gezondheidscentrum in de Zorgzame Buurt kan komen.

Gezondheid

Rondom gezondheid zijn diverse aandachtspunten genoemd:

- Vooral jongeren en ouderen zouden meer moeten gaan bewegen;
- Het voorkomen en tegengaan van overgewicht. Stimuleer bijvoorbeeld gezonde keuzes in sport- en schoolkantines (hier is het gesprek al over gestart overigens);
- Gezondheidsrisico's als gevolg van vaperen;
- Armoede is belangrijke determinant voor gezondheid;
- Toename medicalisering onder mensen met een chronische ziekte.

Zorg & ondersteuning

Rondom zorg en ondersteuning zijn diverse aandachtspunten genoemd:

- Iedere organisatie moet een integrale brede intake houden: achterhaal eventueel achterliggende hulpvragen en kijk naar het gehele gezin (niet alleen naar het individu waarop de aanvraag betrekking heeft). Ga het echte gesprek over iemands problemen, de behoeftes en over mogelijke (eigen bedachte) oplossingen. Al moeten we ook niet te veel verwachten van mensen die meerdere problemen hebben.
- Inwoners moeten ook eigen verantwoordelijkheid nemen. Maar de gedachte van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid in het sociaal domein moeten we selectief toepassen.
- Verbeter de accuratesse van hulpverleners.
- Lever laagdrempelig hulp. Kijk bijv. of Sterk Papendrecht laagdrempeliger kan werken.
- Soms is een luisterend oor al voldoende of iemand die meedenkt en meekijkt. Breng inwoners met bepaalde problematiek/vragen in contact met lotgenoten. Zij kunnen elkaar ondersteunen.
- Ondersteun inwoners zodat ze meer zelf kunnen doen (enabling, maak inwoners bijv. weerbaarder) of het weer zelf kunnen doen (reablement / meer richten op herstelgerichte ondersteuning).
- Probeer terugval bij inwoners te voorkomen als zij bijvoorbeeld een kliniek verlaten.
- Normaliseer mentale gezondheid.
- Er is behoefte aan meer expertise en ondersteuning nodig voor rouwende inwoners.
- Biedt ondersteuning laagdrempelig en buurtgericht aan. Deze ondersteuning moet passend zijn en zo nodig maatwerk bieden.
- Er is deskundige hulp nodig voor inwoners die moeite hebben met de administratie (meer dan een sociaal raadslid kan bieden en deskundiger dan van een schuldhulpmaatje verwacht mag/kan worden).
- Een gesprek met een Wmo-consulent wordt niet altijd als ondersteunend ervaren. Zo is aangegeven: 'bij de Wmo moet je voor jezelf opkomen' en 'Het gesprek voelde als een kruisverhoor'. Sommigen hadden het gevoel zich te moeten verdedigen en met allerlei bewijzen te moeten komen. Het zou helpen als de consulent toelicht waarom bepaalde vragen worden gesteld. En ten aanzien van de manier waarop vragen worden gesteld: 'het is de toon die de muziek maakt'.

- Als iemand niet in aanmerking komt voor een voorziening denk dan mee in andere oplossingen.
- Wmo-consulenten zouden inwoners moeten informeren over het bestaan van Sterk Papendrecht.
- Zorg voor 1 Wmo leverancier per wooncomplex. Dat is niet goedkoper, wel meer kwaliteit.

Bureaucratie

Bureaucratie wordt als een grote last ervaren. Zo vinden een aantal inwoners het aanvragen van een Wmo voorziening 'een lange en vervelende weg'. Zeker mantelzorgers vinden dat zonde van hun kostbare tijd. We worden opgeroepen om zo min mogelijk regels te hebben (uitgaan van vertrouwen), meer gebruik te maken van de mogelijkheid om van regels af te wijken om maatwerk te leveren en te stoppen met het afgeven van korte indicaties als er sprake is van een structureel/langdurige beperking (wel tussentijds telefonisch contact hebben om eventuele wijzigingen door te voeren, bijv. Gemeente Winterswijk). Daarnaast het verzoek om aanvraagprocessen zo eenvoudig mogelijk te maken. Waarbij we meer gebruik moeten maken van de informatie die al in het dossier zit. Het helpt ook als er één regisseur is als vast aanspreekpunt.

Anders werken

Vanuit verschillende kanten is aangeraden om bij (het signaleren van) hulpvragen **niet alleen gebruik te maken van professionals**. Een **vrijwilliger** kan laagdrempeliger zijn, heeft meer tijd per 'cliënt' en er kan sneller sprake zijn van een vertrouwensrelatie (bijv. minder angst dat je kind uit huis wordt gehaald). Belangrijk is wel dat er op tijd opgeschaald wordt naar een professional en dat vrijwilligers worden getraind in het omgaan met verschillende culturen.

Sommige hulpvragers kunnen goed of zelfs beter gebaat zijn bij de inzet van **ervaringsdeskundigen**. Gelet op de huidige wachtlijsten in de GGZ kan iemand ook gebaat zijn om ter overbrugging te praten met een ervaringsdeskundige.

We moeten ons er meer van bewust zijn dat inwoners zich **gezien en gehoord willen voelen**. Het gaat hierbij ook om het winnen van het vertrouwen en het daardoor realiseren van draagvlak, bij inwoners. Daar zouden we als gemeente op in moeten zetten.

Daarnaast hoorden we het volgende:

- Werk als gemeente en partners **stress sensitief**.
- Werk met een gezamenlijke pot met geld.
- Voorkom als gemeente dat er met inwoners wordt geschoven van instantie naar instantie. Pak als gemeente de regie daarop.
- In vergelijking met andere landen hebben we veel uithuisplaatsingen. Dit zegt iets over risicomijding, de manier waarop we met situaties omgaan als het risico is ingetreden en de hoeveelheid regels die we hebben.
- We moeten kritischer zijn waarop we hulp inzetten. Belangrijk is ook om niet te snel en te veel hulp in te zetten.
- Inwoners vertellen in de thuissituatie/vertrouwde omgeving meer. Soms is het daarom goed om meer gesprekken in de thuissituatie te voeren.
- Er is ruimte, tijd en lef nodig om dingen anders te doen.

Communicatie en voorlichting

Inwoners zijn zoekende waar men terecht kan voor wat. Daarbij bleek ook dat niet iedereen goed op de hoogte is van bestaande voorzieningen. Er is behoefte aan meer/ andere (gerichte) communicatie over voorzieningen en activiteiten. Daarbij wordt heel duidelijk aangegeven dat er **niet alleen digitaal** gecommuniceerd moet worden, maar ook op papier en via bijvoorbeeld themabijeenkomsten. Dit laatste draagt ook bij aan ontmoeting.

Als het gaat om het bereiken van specifieke groepen inwoners kan het verstandig zijn om de communicatie ook te richten op het netwerk en vrijwilligersorganisaties. Een kind, vriend of vrijwilliger worden door sommigen eerder vertrouwd dan een professional.

Een aantal inwoners hadden het gewaardeerd als ze informatie vanuit het ziekenhuis/het revalidatiecentrum hadden ontvangen over mogelijkheden voor ondersteuning in de thuissituatie. Nu hebben ze veel zelf moeten uitzoeken en hebben ze hun hulpvraag laat gesteld. Tips: maak gebruik van partners om het aanbod te verspreiden, zorg dat er meer bekendheid is bij eerstelijnsmedewerkers over voorzieningen/activiteiten en leg flyers neer bij de huisartsen.

Nog een aantal aanvullende opmerkingen:

- Ten aanzien van Puur Papendrecht is aangegeven dat deze website niet gebruiksvriendelijk is en er twijfels zijn rondom de bekendheid ervan.
- Vanuit diverse kanten is aangegeven dat Sterk Papendrecht nog beter bekend moet worden bij inwoners.
- De website van Sterk Papendrecht kan beter. Er staat te weinig informatie op.
- Zorg voor duidelijke brieven. Dat gaat echter niet voor iedereen de oplossing zijn om de inhoud te begrijpen, dus biedt hulp aan bij het lezen van brieven.

Preventief werken

Maak de beweging naar de voorkant: probeer (grotere) problemen te voorkomen en zorg voor meer collectief aanbod. Preventief aanbod moet lokaal. Collectief aanbod gaat voor individueel aanbod, mits dit een oplossing is voor het probleem. Preventief werken is door heel veel geïnterviewden genoemd. Daarbij is de tip gegeven: steek minder energie in oplossingen voor de huidige kinderen, maar richt je vooral op oplossingen waar toekomstige kinderen bij gebaat zijn. Als het gaat om groepsaanbod is het belangrijk om met elkaar het gesprek te voeren over hoe dat aanbod eruit moet zien en hoe je dat aanbiedt (wijkgericht of centraal en het moment van aanbieden).

Aan het begin van de puberteit is het belangrijk dat de jongeren in contact komen met goede voorbeelden. Dat verkleint de kansen op het omgaan met foute 'vrienden'.

Cultuur

Het is belangrijk om het woord cultuur uit te leggen, zodat ook het belang van cultuur duidelijker wordt. Het beleven van cultuur maakt mensen geestelijk en lichamelijk gelukkiger (WHO-onderzoek) zodra het bewust wordt ingezet bij specifieke doelgroepen. Daarnaast is aangegeven dat cultuur en sport niet altijd 'serieus' hoeft te zijn. Het mag leuk en ontspannend zijn.

Vervoer

Er is ontevredenheid over het openbaar vervoer. De bussen rijden te weinig en de R-net lijnen komen niet in de wijken. Inwoners zijn blij met het bestaan van de Drechthopper en Automaatje, maar die moeten vooraf besteld worden. Daarnaast is aangegeven dat de Drechthopper geen maatwerk biedt.

Veiligheid

Rondom Willem de Zwijgerschool is aandacht nodig voor verkeersveiligheid en sociale veiligheid (hangplekken). Daarnaast zijn er ook op andere plekken verkeerssituaties waarbij inwoners zich niet veilig voelen en zijn er oudere inwoners die daarom 's avonds niet meer naar buiten gaan.

Verder is genoemd dat Papendrecht een dorp is, maar dat we ons ervan bewust moeten zijn dat we stadse problematiek kennen als we kijken naar veiligheid en ondermijning.

Statushouders

- Statushouders hebben meer begeleiding nodig voor integratie in de samenleving. Zo komen statushouders bijvoorbeeld moeilijker aan een baan.
- Het duurt lang voordat de inburgeringslessen starten.
- Statushouders hebben geen netwerk vanuit eigen cultuur en hebben moeite om een netwerk op te bouwen.
- Wees op de hoogte van verschillende culturen en houd rekening met cultuurverschillen: zorg voor een cultuursensitieve aanpak.
- De islamitische gemeenschap kan en wil van betekenis zijn onder meer ten aanzien van statushouders.
- Verbeter de algemene beeldvorming omtrent statushouders en asielzoekers.
- Zorg voor hulp bij het leren fietsen en zwemmen. Wat betreft het zwemmen; biedt zwemles aan voor alleen vrouwen.

(Minderjarige) Asielzoekers

- Scholing blijft een aandachtspunt. Specifiek de doorstroming naar het MBO en het behalen van een startkwalificatie.
- Verder zou het mooi zijn als een Middelbare School een pilot wil starten door minderjarige asielzoekers deel te laten nemen aan praktijkonderwijs.

LHBTI

De doelgroep heeft het nodig dat de gemeente uitstraalt dat zij zich mogen uiten en dat ze erbij horen. Bijvoorbeeld snel handhaven na vernieling van het regenboogzebrapad en communiceren over activiteiten ten behoeve van deze doelgroep. Leg op verschillende plekken informatie over/voor de LHBTIQ doelgroep neer.

Licht Verstandelijk Beperkte inwoners (LVB)

Zorg voor een sterk netwerk en expertise rondom LVB.

Gezinnen en de jeugd

- Er zijn weinig voorzieningen voor de jeugd. Jongeren vervelen zich en gaan niet uit zichzelf bij een vereniging. Het zou goed zijn als iemand jongeren stimuleert om lid te worden. Maar zorg ook voor activiteiten in de zomer, georganiseerd door bijv. de sportverenigingen. Vooral goed voor diegenen die niet met hun ouders op vakantie gaan.
- Toename jeugdproblematiek waarbij de kinderen steeds jonger problemen hebben. Bij minder goede thuisbasis: de schoolsituatie in de gaten houden.
- Aandacht nodig voor 18-/18+ met bijbehorende overgangsproblemen, de mentale gezondheid onder jongeren, aandacht voor jonge kinderen d.m.v. vroegsignalering en aandacht voor schoolverzuim om te voorkomen dat ze later kwetsbare inwoners worden.
- Ouders ervaren opvoedingsmachteloosheid.
- Sommige ouders hebben weinig contact met hun kind om hen te ondersteunen bij bepaalde vraagstukken.
- Social media schept het beeld dat je perfect moet zijn. Het is dan lastig om om te gaan met problemen.
- Gezinnen voelen zich niet gezien en gehoord.
- Er is stress in gezinnen.
- Aandacht hebben voor intergenerationele problematiek.
- Veiligheid in gezinnen is een belangrijk thema.

Mantelzorgers

Mantelzorgers hebben behoefte aan mantelzorgbijeenkomsten waarbij er de mogelijkheid is voor lotgenotencontact en/of het ontvangen van informatie.

Het is belangrijk om aan mantelzorgers te vragen hoe het met hen gaat. De vraag op zich doet al goed. Daarnaast een kans om te checken of iemand hulp nodig heeft.

Mantelzorgers hebben af en toe iemand nodig die hen ondersteunt en dat ze af en toe ontlast worden. Hierbij is de wens voor meer respijtzorgvoorzieningen meerdere malen genoemd. De volgende ideeën zijn hierbij genoemd: Saar aan huis, Zorgmies, een 'oppasser', een logeerkamer in Papendrecht (bijv. in het wooncomplex Gerbrandy, dicht bij het Odensehuis). Als het gaat om de bestaande respijtzorgmogelijkheden dan vindt men het erg zoeken wat er vanuit verschillende instanties mogelijk is.

Inwoners met dementie

Meer aandacht voor de toenemende groep alleenwonenden met dementie (hoe kunnen zij zo lang mogelijk op een zo aangenaam mogelijke en veilige manier zelfstandig wonen?) en jonge inwoners met dementie. De laatste groep ervaren andere problemen en hebben daardoor andere behoeftes.

Inwoners met geheugenproblemen en hun mantelzorgers hebben er baat bij als er meer bewustwording in hun omgeving is over wat het hebben van geheugenproblemen inhoudt en wat erbij komt kijken.

Inwoners met psychische kwetsbaarheid

Meer aandacht voor onbegrepen gedrag en hoe daarmee om te gaan.

Beleidsontwikkeling

- Kijk integraler naar vraagstukken. Bijvoorbeeld samenhang medisch en sociaal domein.
- Denk vanuit de inwoner, minder vanuit de overheid.
- Betrek inwoners bij ontwikkeling van beleid en plannen. Bijvoorbeeld via inspraakavonden en enquêtes.
- Werk preventief voor bepaalde doelgroepen op basis van trends en data.
- Leer van andere gemeentes. Bijv. Alblasterdam die maandelijks bijeenkomsten heeft voor jonge mantelzorgers, Zwolle m.b.t. schulden/schuldhulpmaatjes en de inzet van betaalde krachten, Zwijndrecht m.b.t. de participatieplekken (een sterk model met een bredere doelgroep) en Gorinchem met 'Dieper in de wijk' om meer zicht te krijgen op kwetsbare inwoners.

Koppeling sociaal en fysiek domein

Wees je bewust van de fysieke omgeving in relatie tot de sociale impact. Denk bijvoorbeeld aan het nieuwe afvalstelsel. Zo hebben sommige senioren nu problemen met het wegbrengen van hun afval.

Heb aandacht voor een gezonde en veilige leefomgeving. Vertaal het gezondheidsbeleid naar de ruimtelijke omgeving. Investeer in vergroening en combineer sport, groen en recreatie. Informeer inwoners over het effect van slechte isolatie en voorkom hittestress.

Wat kunnen inwoners doen?

- Niet altijd naar instanties kijken, maar als inwoners **kijken wat je onderling voor elkaar kan doen**. Zo kan je een buddy zijn voor iemand die alleen is en kunnen opvoeders elkaar steunen. Of buurtbewoners leren fietsen of elkaar helpen met vervoer.

- Belangrijk dat inwoners elkaar gedag zeggen, elkaar kennen, meer verbinding met elkaar zoeken en naar elkaar omkijken (burenhulp). Dit kan gestimuleerd worden vanuit opbouwwerk.
- Er is hulp aangeboden vanuit een groep Antilliaanse inwoners en de islamitische gemeenschap. Zij willen anderen helpen en activiteiten organiseren.
- Het COA wil graag dat AMV'ers² en asielzoekers participeren in Papendrecht onder meer via (vrijwilligers)werk.
- Moedig burgermanszin aan.
- Met vrijwilligers kan je een hoop bereiken. Stimuleer het vrijwilligerswerk onder inwoners. Wel daarbij aandacht hebben voor de wettelijke aansprakelijkheid.
- Vrijwilligers betrokken bij een organisatie kunnen ambassadeur zijn om vervolgens inwoners te informeren over deze organisatie.
- Inwoners stimuleren om bij te dragen aan een gezonde en veilige leefomgeving.
- Geef studenten woonruimte in ruil voor hulp aan buurtbewoners.

Opvallende uitspraak: 'inwoners nemen initiatieven als ze ontevreden zijn over iets.'

3.2 Trends en relevante ontwikkelingen

- Individualisering waarbij er minder sociale controle is en mensen minder rekening houden met anderen.
- Wantrouwen richting de overheid, belangrijk om in te zetten op herstel van vertrouwen.
- We leven in een snelle, veranderende en complexe wereld.
- Verschillen in de samenleving worden groter
- Alles wordt duurder, terwijl het inkomen van een deel van de inwoners laag blijft
- Vergrijzing waarbij ouderen langer zelfstandig blijven wonen.
- Polarisatie

3.3 Sterke punten

Tijdens alle gesprekken zijn veel positieve punten genoemd over wat er volgens de geïnterviewden goed gaat in Papendrecht. Deze punten geven we hieronder weer, per thema.

Samenwerking:

- Samenwerking tussen gemeente en buurtsportcoach senioren verloopt goed, er zijn korte lijntjes en een vast aanspreekpunt.
- Het Vitaliteitsakkoord en de businesscase cultuurplatform zijn goede vliegwiel voor samenwerking tussen partners en met de gemeente.
- Het Valpreventie programma biedt goede kansen om valincidenten te verminderen.
- Schoolmaatschappelijk werk en samenwerking op school geeft kansen om jongeren op tijd te helpen.
- Het nieuwe driehoeksoverleg tussen Sterk Papendrecht, gemeente en de Sociale dienst biedt kansen voor een betere samenwerking en meer kennisdeling ten behoeve van de inwoner.
- Veel organisaties kennen elkaar en werken samen.
- De samenwerking met werkgevers in Papendrecht voor Participatieplekken;
- Zorgzame buurt.
- Het Theater werkt samen met de voedselbank en stichting leergeld.
- Samenwerking tussen cultuurpartijen.

² AMV: alleenstaande minderjarige vreemdeling

- De samenwerking tussen de gemeente en COA waarbij het COA zeer positief is over de locaties aan de Poldermolen en de Seringenstraat. Daarbij wordt met name de Seringenstraat gezien als voorbeeld voor andere gemeenten.

In de wijk:

- Buurtsportcoaches komen in de wijken en zijn een voorbeeldfunctie voor de kinderen.
- Betrokken inwoners.
- Actief in je buurt faciliteert activiteiten en initiatieven voor en met inwoners.

Vrijwilligers:

- OKP helpt leden met armoedeproblematiek, bijvoorbeeld via leningen;
- Buurtgezinnen;
- ANWB-automaatje;
- Odensehuis: mooi voorbeeld van ontmoetingsruimte voor specifieke doelgroep.

Professionele organisaties/projecten:

- Sterk Papendrecht is goed zichtbaar en denkt met je mee;
- 1 lokaal team;
- Lokale aanwezigheid sociale dienst-consulenten;
- Stapje fitter;
- Digipunt in de bieb;
- Op Puur Papendrecht en website Team Sportservice is veel sportaanbod te vinden;
- We doen mee aan een pilot waarbij casemanagers dementie kunnen indiceren voor de Wmo;
- Beweegtuin;
- Sportcentrum en theater dragen bij aan ontmoeting en verbinding;
- Peutermonitor: helpt als basis voor maken van keuzes straks.

Over de gemeente:

- De gemeente is betrokken opdrachtgever, staat dichtbij;
- Deze gesprekken (red. in het kader van de participatiefase visie sociaal domein) zijn heel zinvol en worden erg gewaardeerd;
- Jongerenwerk is zichtbaar en toegankelijk;
- Tussenevaluaties van de samenwerking tussen partner en gemeente werken goed.

Over Papendrecht zelf

- Tevreden met wonen in Papendrecht;
- Centrale ligging van Papendrecht;
- Er is veel te doen;
- Rijk verenigingsleven;
- Statushouders wonen graag in Papendrecht;
- Mensen zijn vriendelijk en groeten elkaar;
- Dorps karakter zorgt voor verbinding en sociaal contact;
- Fijn en veilig dorp, inwoners zijn tevreden.

3.4 Risico's/zorgen

In deze paragraaf geven we weer welke risico's en zorgen de geïnterviewden noemden in de gesprekken.

Het vinden en behouden van personeel en vrijwilligers:

- Het vinden en behouden van voldoende vrijwilligers is lastig.
- Veel vrijwilligers hebben een relatief hoge leeftijd, wat als deze vrijwilligers wegvallen?
- Vrijwilligers willen liever af en toe een losse klus dan een vaste activiteit.

- We verwachten vaak te veel van onze vrijwilligers.
- Er zijn meer mantelzorgers nodig, maar zijn die er?
- De huidige arbeidsmarkt leidt tot veel personeelstekorten zowel bij partners als gemeente. Hierdoor komt de uitvoering in de knel en daarmee de dienstverlening op verschillende vlakken aan inwoners.
- Het personeelsverloop is relatief hoog door de krappe arbeidsmarkt.
- Personeelstekorten en hoog personeelsverloop leidt tot kennisverlies, vertraging op of stilstand van projecten/activiteiten (bijvoorbeeld huisartsen die de screening voor valpreventie door tijdgebrek niet kunnen uitvoeren), verslechtering van de relaties tussen verschillende organisaties;
- Personeelstekorten leiden tot hoge werkdruk en daardoor een groter risico op uitval van medewerkers;
- Huisartsen hebben een te beperkte tijd beschikbaar om altijd een goede doorverwijzing te maken;
- Er zijn te weinig huisartsen;
- Bezuinigingen bij de ene organisatie kunnen onbedoeld tot meer werk bij de andere organisatie leiden (voorbeeld: minder uren schoolarts en leerplichtambtenaren leidt tot meer werk bij scholen en tot signalen die gemist worden, waardoor er kans is op grotere problematiek);
- Personeelstekort of bewuste financiële keuzes leiden tot wachtlijsten zowel bij volwassenenzorg als jeugdzorg, maar ook bijvoorbeeld voor zwemlessen.

Het vinden van hulp

- Vrijwilligersorganisaties weten niet altijd wat inwoners helpt;
- Professionals worden minder snel vertrouwd dan vrijwilligers, clientondersteuners, ervaringsdeskundigen. Voorkomen moet worden dat vrijwilligers hierdoor te zwaar belast worden;
- Inwoners ervaren vaak een hoge drempel om hulp te vragen aan professionele instanties, onder andere vanwege negatieve ervaringen van zichzelf of anderen of bij ouders de angst dat hun kinderen weggehaald worden als ze voor hun eigen problemen hulp nodig hebben;
- Inwoners vragen niet altijd makkelijk (en daardoor vaak te laat) om hulp door schaamte over hun situatie (schulden, depressie, eenzaamheid, gebruik van de voedselbank, de taal niet kennen). Daarom gaan ze ook niet naar specifieke bijeenkomsten over dit soort onderwerpen (je zal maar gezien worden);
- Inwoners willen elkaar wel helpen, maar wel als hen dat gevraagd wordt;
- Inwoners durven elkaar vaak geen hulpvraag te stellen;
- Voor professionals is het lastig de inwoners te vinden die hulp nodig hebben, maar deze niet durven te stellen;
- Afstand voelt als een belemmering voor inwoners. Als de hulp/ondersteuning niet in Papendrecht is, dan wordt de stap minder snel gezet. Een voorbeeld hiervan is de GPK-keuring in Dordrecht).

Afhankelijkheid van landelijk beleid, wet- en regelgeving en/of regionale afspraken

- De ideeën van gratis kinderopvang zijn niet uitvoerbaar: dan is er meer personeel nodig en meer locaties en dat is met de huidige arbeidsmarkt niet haalbaar. Aan de andere kant kunnen inwoners niet werken als er te weinig kinderopvangplekken zijn;
- Taken regionaal uitvoeren heeft voordelen, leidt echter ook tot veel ambtelijke afstemmingsmomenten;
- De privacywetgeving kan belemmerend werken voor een goede samenwerking. Het perverse effect van deze regels is dat men in de eigen comfortzone (eigen hokje) kan blijven, zich verschuilend achter de privacywetgeving;

- Veel activiteiten in het sociaal domein worden uitgevoerd met tijdelijk geld. Wat gebeurt er met het personeel en de activiteiten/dienstverlening op het moment dat het geld stopt?
- We zijn afhankelijk van landelijke kaders met bijbehorende financiële stromen en verantwoordingseisen, die weinig ruimte geven om het gedachtegoed van het Rijk in ons eigen beleid en al lopende activiteiten in te voegen (voorbeeld is GALA);
- Professionals werken nog te verkokerd.

Overige risico's en zorgen

- Respijtzorgaanbieders zijn schaars en duur;
- We zijn ons niet altijd bewust van het feit dat er niet één oplossing is, maar dat vaak meerdere oplossingen tegelijk nodig zijn en dat effecten in het sociaal domein niet op korte termijn zichtbaar worden;
- Lokaal kunnen we niet alles oplossen;
- Stijgende kosten in de Wmo, groeiende zorgvraag;
- Interne samenwerking binnen de gemeente wordt gezien als belangrijk, maar ook als iets waar lastig tijd voor vrij te maken is. Andere zaken gaan dan vaak voor.
- De opvang van (minderjarige) asielzoekers is geen tijdelijk probleem. Er zijn structurele locaties nodig. Nu 'gesleep' met asielzoekers en verlies van (financiële) investeringen door opbouwen en afbreken van locaties.
- Zorgen ten aanzien van de beeldvorming rondom asielzoekers en statushouders. De feiten lijken te weinig aan bod te komen.

3.5 Samenwerken voor de inwoner

Samenwerking tussen gemeente en partners

Geïnterviewden roepen op om te stoppen met te veel losse opdrachten en in plaats daarvan **integrale, opgavegerichte opdrachten** te geven waar meerdere partners samen aan moeten werken, vanuit de visie.

Samen verantwoordelijk zijn voor bepaalde prestaties waarbij je boven het eigen organisatiebelang moet uitstijgen. Daarbij is het belangrijk om het gesprek te voeren over de maatschappelijke effecten van de activiteiten en de verbinding tussen lokale en regionale activiteiten. De gemeente moet beseffen welke vraag ze stelt, met welk doel en afstemming met de betreffende partner(s) hoort daarbij. Net als een passende financiering. Het komt regelmatig voor dat landelijke of regionale keuzes impact hebben op de uitvoering bij de lokale partners, zonder dat hier geld voor beschikbaar komt. Af en toe is niet erg, de optelsom maakt echter dat de originele opdracht in de knel kan komen.

Opdrachten niet te veel knippen in doelgroepen heeft het risico in zich dat dezelfde inwoners door meerdere organisaties voor meerdere, mogelijk overlappende, activiteiten benaderd worden, omdat je als inwoner niet in één hokje valt. Je kan wat ouder zijn, eenzaam zijn, gezondheidsproblemen hebben, maar ook nog eens mantelzorger zijn.

Verwachting dat gemeente keuzes maakt vanuit het overzicht op alles en goed nadenkt over wat wel en wat niet. Zo is het vrijwilligerspunt zoekende naar de juiste balans in dienstverlening voor vrijwillige inzet versus het organiseren van activiteiten voor vrijwilligers. Ook horen we dat het accommodatiebeleid nog geen specifieke handvaten geeft voor wie de gemeente ruimte faciliteert en voor wie niet? Hoe bepaalt de gemeente wie van de nieuwe sporthal gebruik mag maken? Een ander voorbeeld is de vraag waar de meeste tijd van de jeugdprofessionals heen moet: naar het sturen via het normenkader op de uitvoering van jeugdzorginstanties, naar de complexe veiligheidscasuïstiek of naar anders werken, namelijk de wijk ingaan (opbouwwerk).

Naast de vraag om keuzes, klinkt ook **een vraag door die met tijd en ruimte en soms ook met financiën te maken heeft**. Ruimte om gestarte projecten goed te implementeren en uit te voeren, ruimte en financiën om meer collectief aanbod te ontwikkelen (voorbeeld beweegtuin: groepen

worden te groot, kwaliteit gaat daardoor achteruit), ruimte om outreachend te werken en de wijken in te gaan. Tijd om als professional meerdere gesprekken met inwoners te voeren, op zoek naar de onderliggende vragen. Maar ook tijd en ruimte om als partners met elkaar te kunnen samenwerken.

In opdrachtgever-/opdrachtnemerschap hebben partners nodig dat de gemeente aandacht heeft voor **het klein houden van bureaucratische regeldruk**. Niet alles kan gemeten worden, dat zou veel te veel tijd kosten die dan niet aan inwoners besteed kan worden. Er wordt gerefereerd aan de risico/regelreflex en de vraag gesteld om als gemeente vooral **vanuit vertrouwen te handelen** richting partners en niet vanuit wantrouwen of zorg.

De rol van de gemeente

Over de rol van gemeente is veel gezegd in de verschillende gesprekken. Samenvattend ziet men de rol van gemeente als:

- Verbindend tussen alle partners (professionals/vrijwilligers, lokaal/regionaal, verschillende domeinen);
- Faciliterend (ook financieel waar nodig);
- Sturend/coördinerend/aanjagend vanuit visie (via kleine stapjes en een duidelijke structuur neerzetten, zorgen voor toekomstbestendigheid van het sociale stelsel, duidelijk zijn in verwachtingen richting verschillende partners);
- Zorg (laten) dragen voor kennisdeling, zodat iedereen weet wie wat doet en waar welke activiteiten of ondersteuningsaanbod is of dat je weet waar je een vraag daarover kan stellen. Maar ook partners informeren over ontwikkelingen, bijeenkomsten en initiatieven die voor hen interessant zijn;
- Informerende/voorlichtende rol richting inwoners: zorgen dat bekend is waar welke activiteiten en ondersteuning te vinden is.

De gemeente moet daarbij:

- Partners echt zien en horen, erkennen en betrekken, inleven in hun wereld (bijvoorbeeld niet alleen in contact komen bij problemen en vooral de gesprekken die nu gevoerd zijn voor deze participatiefase, voortzetten);
- Geen vage overleggen organiseren zonder duidelijke verwachtingen, 'van vergaderen naar doen';
- Zelf intern ook goed integraal samenwerken (bijvoorbeeld in het kader van een dementievriendelijke gemeente);
- Zorgen dat beleid en uitvoering op elkaar afgestemd zijn;
- Bewust keuzes maken over de rol van de gemeente: wanneer sturend, wanneer faciliterend, enzovoort;
- Duidelijk naar buiten communiceren over keuzes en besluiten;
- Zorgen voor eenvoudige regels (bijvoorbeeld voor vergunningen voor cultuuraanbod), werkwijzen simpeler maken;
- Zorgen voor partners voor de lange termijn. Het opbouwen en behouden van relaties is heel belangrijk;
- Zorgen voor vaste contactpersonen voor de partners;
- De inwoners betrekken bij beleid(suitvoering);
- Zich richten op diegenen die het het hardst nodig hebben;
- Het laatste vangnet zijn;
- Grenzen stellen aan autonomie van inwoners als de veiligheid in het geding is;
- Meer communiceren via alle beschikbare communicatiekanalen zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen voor wat.

Specifieke wensen van partners

Een aantal hele specifieke zaken die partners nodig hebben en waarbij verschillende partners een rol van de gemeente verwachten, is:

- Toepassing van de AVE-methodiek;
- Sturen op gebruik van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Geen digitale sociale kaart creëren, 'dit werkt niet';
- Samenwerking tussen bibliotheek en onderwijs om leesplezier bij kinderen te bevorderen;
- Diversere wijken (tegengaan segregatie);
- Betere verspreiding huisartsenpraktijken (met oog voor demografische ontwikkelingen);
- Aandacht voor veilige stalling van scootmobielen;
- Expertise in lokale team op LVB en psychische problematiek;
- Betere openbaar vervoersvoorzieningen voor personeel van partners;
- Vrijwilligerswerk stimuleren via verspreiding van ervaringsverhalen.

Wat is de rol van de partners?

Relatiebeheer is niet alleen iets tussen gemeente en partners. Partners verwachten ook iets van henzelf en van elkaar. Dan gaat het ook om **kennisdeling, van elkaar weten wie wat doet en welke expertise heeft, zorgen dat ze geen zaken dubbel doen en juist slimme combinaties met elkaar maken**. Daarbij zijn er verwachtingen van elkaar dat organisaties actief deelnemen aan gezamenlijke initiatieven. Kennisdeling gaat echter niet alleen over 'wie doet wat', maar ook over kennisdeling over doelgroepen. Zo kan stichting vluchtelingenwerk andere organisaties meer leren over specifieke culturen van statushouders. Het is bijvoorbeeld handig te weten dat mensen met een islamitische achtergrond geen leningen mogen aangaan vanuit hun geloof.

Samenwerken met de gemeente op de te bereiken maatschappelijke effecten en hier samen op monitoren. En dan gaat het niet alleen om de partners vanuit Wmo of jeugdwet, waar je bij sociaal domein het eerst aan denkt. Het gaat ook om de kinderopvang, om ondernemers, om de woningbouwvereniging, de scholen en de taalcoaches. Ook gaat het niet alleen om puur sociaal/maatschappelijke aspecten. Het gaat ook om bijvoorbeeld de advisering van de GGD over nieuwe of herinrichting van wijken. Het mooiste is als er draagvlak is onder de partners voor de visie die de raad gaat vaststellen.

Niet alleen de gemeente laten communiceren over de mogelijkheden voor ondersteuning en activiteiten, maar dit ook zelf doen, zodat alle doelgroepen bereikt worden.

Meerdere vrijwilligersorganisaties en geloofsgemeenschappen zien een grote rol voor zichzelf om inwoners te helpen. Dat kan zo ver gaan dat ze geld lenen aan inwoners die dat nodig hebben, waar ze aan de andere kant alert blijven op de noodzaak om meer professionele hulp in te schakelen.

Interne samenwerking binnen de gemeente

Omdat de visie sociaal domein iedereen binnen de gemeente in meer of mindere mate kan raken, voerden we ook gesprekken met diverse collega's van verschillende vakgebieden. Hier kwamen verschillende behoeftes en tips uit die voor de interne samenwerking van belang zijn.

Behoeftes van collega's voor samenwerking op de visie sociaal domein:

- Werkafspraken tussen teams over aansluiting van beleid op uitvoering en andersom;
- Werkafspraken over de samenwerking op teamoverstijgende onderwerpen;
- Duidelijkheid over rollen en taken en hoe je elkaar op de hoogte houdt en elkaar betreft;
- Kennisdeling: wie doet wat en welke belangrijke onderwerpen spelen er?
- Keuzes kunnen maken en 'nee' kunnen zeggen;
- Vaste aanspreekpunten per team die weten wie wat doet in dat team.
- Inzetten op verbinding en niet altijd vasthouden aan de eigen zienswijze

Tips van collega's voor samenwerking op de visie sociaal domein

- Algemene brieven die naar veel inwoners gaan laten nakijken door collega's van de frontoffice. Zij zijn namelijk de eerste collega's die de telefoontjes moeten opvangen over dit soort brieven;
- Samen werken vanuit de opgave voor de inwoner, het algemeen belang, en niet vanuit de eigen kokers. Ook vanuit deze gedachte de P&C teksten met elkaar afstemmen;
- Toon belangstelling in elkaar en in elkaars werkveld;
- Houd rekening met subculturen binnen de gemeente met eigen werkwijzen en verwachtingspatronen;
- Als meerdere collega's met dezelfde externe partner samenwerken, maak dan afspraken zodat deze partner geen last heeft van een wisselende boodschap of een overkill aan overleggen;
- Waardeer dat je betrokken wordt door andere collega's, ook als het later is dan je eigenlijk had gewild: iedereen altijd op tijd betrekken is niet altijd mogelijk en moeten we leren met vallen en opstaan;
- Investeer bij elke project startup voldoende tijd, dat betaalt zich later uit in kwaliteit en effectiviteit;
- Heb oog voor elkaars belangen, bevraag elkaar daarop en maak ze bespreekbaar: hoor elkaar;
- Betrek de beleidsadviseurs op sociaal vlak bij nieuw beleid dat mogelijk sociale en/of maatschappelijke impact heeft (een voorbeeld hiervan is het nieuwe afvalbeleid, waarbij we dit beter hadden kunnen doen met elkaar), zodat dit beleid getoetst kan worden aan de visie sociaal domein. Denk hierbij bijvoorbeeld aan aandacht voor inwoners in een kwetsbare positie en implicaties voor partners in het sociaal domein (goede voorbeelden die genoemd worden zijn de Zorgzame buurt en de Visie op wonen en zorg voor senioren, waarbij intensief is/wordt samengewerkt).

Regionale samenwerking in het Sociaal domein

Regionale samenwerking is belangrijk vanwege meerdere redenen. In de gesprekken wordt dit belang veelal gedeeld. Daarbij komt er waardering langs voor de huidige samenwerking met bijvoorbeeld de Sociale Dienst Drechtsteden. Regionaal kunnen we een grotere vuist maken richting landelijk beleid waar we het niet (volledig) mee eens zijn. Of samen de gesprekken aangaan met de zorgverzekeraars, waar de grootste financiële baten landen van de gemeentelijke preventieve activiteiten. Ook kunnen we leren van elkaar en goede voorbeelden overnemen. Daarnaast zijn regionale data bruikbaar voor lokale beleidskeuzes.

Wat een uitdaging in de regionale samenwerking zou kunnen zijn, is het feit dat gemeente Papendrecht relatief klein is ten opzichte van bijvoorbeeld Dordrecht en Zwijndrecht.

Voor de regionale organisaties is het nog een zoektocht wat hun rol precies is ten opzichte van andere organisaties. Hoe verhoudt hun dienstverlening zich tot het lokale aanbod en welke keuzes moeten gemaakt worden in wel of niet regionaal aanbod op locatie in Papendrecht. Daar hoort voor hen ook de vraag bij: wat biedt of gaat de gemeente lokaal bieden als preventie en/of collectief aanbod en is hierdoor minder maatwerk nodig vanuit de regionale partner? Een goede uitwisseling van informatie over lokale en regionale dienstverlening is essentieel.

3.6 Leidende principes

Tijdens alle gesprekken kwamen regelmatig gedachtes, beelden, standpunten langs die, bij een breed draagvlak zouden kunnen leiden tot leidende principes of een gedeeld beeld van hoe we naar onze inwoners, elkaar en ons werkveld kijken. Onderstaand een lijst met standpunten die genoemd zijn.

Maatwerk

- Ongelijke situaties/vraagstukken/buurtten ongelijk behandelen
- De inwoner, bestaat niet
- Meerdere wegen leiden naar Rome, niet altijd vasthouden aan één werkwijze

Proces

- Successen vieren
- Vanuit een grote visie, kleine stappen zetten
- Innoveren
- Flexibel omgaan met actualiteit
- Achter elke fysieke vraag zit een sociale vraag
- Tijd en energie investeren in het creëren van commitment/draagvlak bij betrokkenen. Als die basis gelegd is kunnen er concrete acties worden ondernomen.
- Goed betrekken van partners en belang van terugkoppeling van informatie.

Mensbeeld

- Elke inwoner is meer dan zijn/haar probleem
- Er is een grens aan zelfredzaamheid: niet iedereen is dat of kan dat volledig worden
- Mensen maken hun eigen keuzes met gevolgen.
- Onze invloedssfeer gaat zo ver als inwoners dat toelaten
- Uitgaan van eigen verantwoordelijkheid van de inwoner

Houding en Gedrag

- Uitgaan van vertrouwen
- Schuren/clashen hoort bij verandering
- Van samendenken naar samenwerken
- We kijken verder dan ons eigen/organisatiebelang
- Van vindplaats naar werkplaats (komt uit Routekaart Jeugd)

3.7 Gedachtes of aanbevelingen voor de visie zelf

Zowel collega's van de gemeente zelf als partners en de raadsleden hebben op verschillende vlakken tips en aanbevelingen meegegeven voor de visie. Sommige zijn van belang voor de visie zelf en sommige meer voor de uitvoering daarna.

Inhoud van de visie

- De gemeente moet duidelijk beschrijven wat haar primaire taak is.
- Inhoudelijke onderwerpen die terug moeten komen in de visie zijn (met aandacht voor de rol van de gemeente): armoede, onderwijs, wonen en bestaanszekerheid, maar ook sport, bewegen en cultuur. Daarnaast wordt ook preventie apart genoemd.
- De visie, door de raad vast te stellen, gaat over wat we willen bereiken, het hoe is aan het college.
- Aandacht voor spanningsvelden/belangentegenstellingen in de visie en wat gemeente daarbij verwacht van zichzelf en partners.
- Visie op communicatie vanuit de gemeente opnemen, zowel intern als extern
- Zorgen voor indicatoren om effecten te meten
- Opnemen hoe en wanneer de Visie wordt geëvalueerd/herijkt, in samenhang met de omgevingsvisie en strategische visie vanwege de onderlinge verwevenheid.

Over het maken van keuzes

- Neem mee in de visie dat bij het maken van keuzes de kosten en de effecten inzichtelijk moeten zijn.
- Maak in de visie helder wat we wel gaan/blijven doen en wat niet, maak keuzes (niet alles kan).
- Zorg voor een heldere visie met prioritering, maar bouw ook flexibiliteit in.
- Alles wat je opschrijft, moet je doen: wees realistisch.

Schrijftips

- Visie moet zich richten op algemene waarden, zoals 'verantwoordelijkheid nemen waar dat kan'
- Werk/schrijf vanuit kansen en niet vanuit beperkingen

Over de uitvoering van de visie

- Werk vanuit de visie meer uniform: zelfde soort stukken hetzelfde noemen en eenzelfde opbouw gebruiken
- Voorkomen dat er een veelvoud aan documenten onder de Visie sociaal domein komt te hangen.

3.8 Raakvlakken met andere vakgebieden/thema's

Hieronder staat een lijst met raakvlakken die in gesprekken (zowel intern als extern) genoemd zijn, op verschillende niveaus, waarbij duidelijk wordt hoe het sociaal/maatschappelijk domein samenhangt met andere vakgebieden/onderwerpen.

- De visie sociaal domein moet aansluiten op de omgevingsvisie.
- Zorg voor een heldere samenhang van de Visie Sociaal Domein ten opzichte van regionale kaders en andere lokale kaders (zoals strategische visie en omgevingsvisie). Voorkom dat visies elkaar tegenspreken.
- De regionale samenwerkingsagenda (is een onderwerp voor de strategische visie, binnen de visie sociaal domein focussen op de regionale samenwerking binnen het sociaal domein).
- Laat de visie sociaal domein aansluiten op het gemeentelijke accommodatiebeleid, zodat vanuit dat beleid en vanuit de visie sociaal domein duidelijker is hoe we om gaan met gemeentelijke accommodaties en het gebruik hiervan door maatschappelijke partners in het kader van de opgaves binnen het sociaal domein
- Verduurzaming of nieuwbouw van accommodaties leidt vaak tot hogere huur en daarmee tot een hogere subsidievraag van maatschappelijke partners.
- De energietransitie heeft een direct raakvlak met het beleidsveld inkomensondersteuning/armoede, omdat dit veelal mensen raakt met een kleine beurs.
- Mobiliteit heeft veel sociale aspecten, het STOMP³-principe draagt bij aan meer beweging, daarmee aan een gezondere leefstijl en meer kansen op ontmoeting buiten.
- Ook de mogelijkheden van openbaar vervoer hebben een grote impact op de mogelijkheden van inwoners om mee te doen en naar werk, activiteiten of ondersteuningsaanbod te reizen.
- Milieubeleid heeft een direct raakvlak met de gezondheid van inwoners
- Parkeerbeleid in relatie tot vergroening en speelmogelijkheden kan tot belangentegenstellingen tussen inwoners leiden, waarbij de laatste twee vooral van belang zijn voor gezondheid en kunnen bewegen in de buitenruimte.

³ Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service, Particulier vervoer

- Veiligheid van verkeerssituaties, of het onveilig ervaren hiervan, kan leiden tot inwoners die minder snel de straat op durven of bepaalde trajecten niet afleggen.

Bijlage Lijst geïnterviewden

Intern:

- Team Beheer Openbare Ruimte (BOR)
- Directie Team
- Frontoffice
- Team Grondzaken, Ruimtelijke Ontwikkeling en Vastgoed (GROV), meerdere gesprekken op meerdere vakgebieden
- Team Maatschappelijke Ontwikkeling (MO) (beleidsteam)
- Team Strategie, Bestuur, Organisatie en Communicatie (SBOC)
- Team Veiligheid, Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VVTH)

Extern:

- Adviesraad Sociaal Domein
- Algemeen Sociaal Fonds Papendrecht
- Avond over wederkerigheid (georganiseerd vanuit de Wmo-adviesraad)
- Beweegtuin
- Bibliotheek Aanzet
- Buurtgezinnen
- Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)
- Coach aangepast sporten
- Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J)
- Drechtdokters
- Een aantal betrokken Antilliaanse inwoners
- Een aantal inwoners uit de LHBTI-gemeenschap
- Gemeenteraad
- Integrale wijkaanpak (IWA)
- Islamitische gemeenschap/stichting
- Jong JGZ
- Klankbordgroep senioren
- Odensehuis
- Ondernemersvereniging
- Overleg Kerken Papendrecht (OKP)
- Recreatie en cultuurholding/Theater de Willem
- RTV Papendrecht
- Schuldhulpmaatje
- Sociale Dienst Drechtsteden (SDD)
- Senioren buurtsportcoach
- Service Organisatie Jeugd (SOJ)
- Sportservice Zuid-Holland
- Sterk Papendrecht management
- Sterk Papendrecht uitvoerende professionals
- Sterk Papendrecht onafhankelijk cliëntondersteuner
- Sterk Papendrecht sociaal raadslieden
- Sterk Papendrecht mantelzorgers via mantelzorgconsulent
- Sterk Papendrecht ervaringsdeskundigen
- Taalcoaches en coördinator basisvaardigheden
- Voedselbank
- Vluchtelingenwerk

- Wasko
- Willem de Zwijger College
- Woonkracht10

Gesprekken die nog gaan plaatsvinden:

- *Babbelbox*
- *Een aantal jongeren uit Papendrecht (via Suppod)*
- *Een aantal sportverenigingen*
- *Vertegenwoordiging vanuit Kansrijke start*
- *Primair en voortgezet onderwijs*
- *Platform ondernemende sportaanbieders (POS)*
- *Suppod*
- *ToBe*
- *Yulius*